

สถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส
และพรหมลิขิต ของรอมแพง

Roles and Status of Main Characters in Buppesannivas and
Phromlikhit by Rompaeng

Received: October 21, 2020; Revised: November 6, 2020; Accepted: November 17, 2020

อัญชลี เจริญดี¹, อรจิรา อัจฉริยไพบูลย์²

Anchalee Chareonde, Onjira Atcharyaphaiboon

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่ปรากฏในนวนิยายของรอมแพง ได้แก่ หมื่นสุนทรเทวา และเกศสุรางค์ จากนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และหมื่นมหาฤทธิ์และพุดตาน จากนวนิยายเรื่องพรหมลิขิต ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพตัวละครสำคัญปรากฏ 3 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพ มาโดยกำเนิด สถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพเหล่านี้มีการแบ่งแยกสถานภาพได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่ารอมแพงได้นำเสนอตัวละครสำคัญให้มีสถานภาพและบทบาทเป็นไปตามแบบที่สังคมไทยในปัจจุบันที่พึงประสงค์ คือ ตัวละครสำคัญฝ่ายชายเป็นภาพแทนของผู้ชายในสังคมไทยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ ซึ่งประกอบไปด้วยความเพียบพร้อมทางด้านบุคลิกภาพภายนอก อุปนิสัยใจคอ ความรู้ความสามารถ และฐานะทางสังคม ส่วนตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงนั้นเป็นภาพแทนของผู้หญิงในสังคมไทยที่มีความเป็นสุภาพสตรี มีกิริยามารยาทเรียบร้อย เก่งงานบ้านงานเรือน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่ารอมแพงนำเสนอความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีผ่านตัวละครสำคัญในนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมอีกด้วย

คำสำคัญ: สถานภาพและบทบาทตัวละคร, บุพเพสันนิวาส, พรหมลิขิต, รอมแพง

¹ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Undergraduate students of the Department of Thai Language Faculty of Humanities, Naresuan University)
e-mail: Aunchaleeif@gmail.com

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Lecturer of the Department of Thai Language Faculty of Humanities, Naresuan University) e-mail: ornjiraa@hotmail.com

Abstract

This research article aims to analyze status and roles of main characters appeared in the novel “Buppesannivas” and “Phromlikhit” by Rompaeng. The study was conducted by studying status and roles of 4 main characters; including 2 male characters: Muen Sunthon Thewa and Muen Maha Rit, and 2 female characters: Ketsurang and Pudtan. The study found that the main characters possess 3 status: birth status, family status, and social status. These status's differences can be classified clearly. Furthermore, Rompaeng presented the status and roles of these characters in Thai tradition's way. To clarify, the male characters represent manliness which include personality, habit, knowledge, and social status, while female characters represent ladyiness, mannerism, household work, and the skill of dealing with any situation. It can clearly be seen that Rompaeng equally present both male and female characters through her novels appropriately.

Keywords: Role and Status Characters, Buppesannivas, Phromlikhit, Rompaeng

บทนำ

นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน นวนิยายสร้างขึ้นจากประสบการณ์และจินตนาการของผู้ประพันธ์ โดยทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ตลอดจนนำเสนอสาระแนวคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นสารประโยชน์ที่ถ่ายทอดผ่านตัววรรณกรรมซึ่งส่งผลต่อสังคม นวนิยายได้รับจำแนกประเภทไว้หลากหลายแนวทาง เช่น นวนิยายแนวสะท้อนสภาพสังคม นวนิยายแนวการเมือง นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน นวนิยายแนวเหนือธรรมชาติ นวนิยายรัก และนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เป็นนวนิยายประเภทหนึ่งที่มีผู้อ่านสนใจติดตามอ่านกันมาก ไชนส์ (อ้างอิงใน วนิดา บำรุงไทย, 2544, หน้า 59) ได้อธิบายลักษณะของนวนิยายประวัติศาสตร์ว่า “เป็นนวนิยายที่อาศัยฉากหรือเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ หรือเรื่องของบุคคลในประวัติศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นแกนสำคัญในการเสนอเรื่อง หรืออาจใช้เพียงภูมิหลังหรือบรรยากาศของเรื่องในแนวที่สอดคล้องกัน” โดยนวนิยายแนวประวัติศาสตร์อาศัยบุคคลและเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงเรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์มักแต่งโดยอาศัยเค้าโครงเรื่องจากประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประกอบการเขียน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานและได้รับเกร็ดความรู้จากข้อมูลที่มีอยู่จริง นักเขียนนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของไทยที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น หลวงวิจิตรวาทการ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ไม้ เมืองเดิม ทมยันตี ว.วินิจฉัยกุล วรรณวรรธน์ และรอมแพง เป็นต้น

หนึ่งในนักเขียนนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ที่มีผลงานเขียนมาอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับในวงการวรรณกรรมไทย นั่นก็คือ **“รวมแพง”** ซึ่งเป็นนามปากกาของจันทร์ยวีร์ สมปรีดา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร นวนิยายแนวประวัติศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ นวนิยายเรื่อง **“บุพเพสันนิวาส”** ซึ่งได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง เซเวนบุ๊ก อวอร์ด ประจำปี 2553 ยิ่งไปกว่านั้น ‘อรุโณชา ภาณุพันธุ์’ ผู้ผลิตละครโทรทัศน์แห่ง บริษัท Broadcast Thai Television ยังได้นำนวนิยายเรื่องนี้มาสร้างสรรค์เป็นละครโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยให้ ‘ศัลยา สุขะนิวัติ’ เป็นผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ นำแสดงโดย โป๊ป ธนวรรธน์ วรรธนะภูติ รับบทเป็น ‘หมื่นสุนทรเทวา’ และเบลล่า ราณี แคมเปน รับบทเป็น ‘เกศสุรางค์และการะเกด’

บุพเพสันนิวาส เป็นเรื่องราวของ ‘เกศสุรางค์’ หญิงสาววัย 25 ปี ผู้มีความเฉลียวฉลาด มีความมั่นใจในตัวเอง วันหนึ่งมีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกศสุรางค์ได้เดินทางข้ามมิติกาลเวลาจากยุคปัจจุบันกลับไปยังยุคสมัยอยุธยาในแผ่นดินรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วิญญาณของเกศสุรางค์ได้เข้าไปอาศัยอยู่ในร่างของ ‘การะเกด’ คู่หมั้นของ ‘หมื่นสุนทรเทวา’ ซึ่งการะเกดเสียชีวิต เพราะ**มนต์กฤษณะกาลิ** เมื่อเกศสุรางค์ได้ข้ามมิติกาลเวลาไปในสมัยอยุธยา เธอได้พบเจอผู้คนในยุคสมัยนั้น ได้เห็นสภาพบ้านเมืองและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยอยุธยา อีกทั้งได้พบบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ เช่น ออกญาโหราธิบดีโกษาธิบดี เหล็ก โกษาธิบดี ปาน เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (คอนสแตนติน ฟอลคอน) ท้าวทองกีบม้า (มารี กีมาร์ เดอ ปีนา) และศรีปราชญ์ เป็นต้น ส่งผลให้เกศสุรางค์มีความสุข ภูมิใจในความเป็นคนไทย เธอได้นำความรู้สมัยใหม่ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งนำการรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าช่วยเหลือแนะนำ ‘หมื่นสุนทรเทวา’ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในที่สุดเธอได้แต่งงานกับหมื่นสุนทรเทวา มีบุตรธิดารวมกัน จำนวน 4 คน ได้แก่ เรื่อง ริต แก้ว และปราง ทั้งสองได้ครองรักกันอย่างมีความสุขเรื่อยมา

นวนิยายที่เป็นภาคต่อของ **‘บุพเพสันนิวาส’** คือ นวนิยายเรื่อง **‘พรหมลิขิต’** เป็นเรื่องราวของ **‘พุดตาน’** หญิงสาวผู้กำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่วัยเด็กด้วยอุบัติเหตุ ด้านการศึกษาของพุดตานนั้นเธอได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านการเกษตรกรรมด้วยวัยเพียงยี่สิบปี วันหนึ่งมีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นกับหญิงสาว พุดตานได้พบสมุดข่อยที่ฝังไว้ใต้ดินซึ่งสมุดข่อยเล่มนั้นคือ **“มนต์กฤษณะกาลิ”** ส่งผลให้เธอได้ข้ามมิติย้อนกาลเวลามาในสมัยยุคอยุธยาเป็นราชธานี พุดตานได้อาศัยอยู่กับ ‘ยายกุย’ ไพรในสังกัดบ้านของหมื่นสุนทรเทวา พุดตานได้พบเจอกับผู้คนในสมัยอยุธยา ได้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งการประกอบอาชีพต่าง ๆ หญิงสาวพยายามปรับตัวเข้ากับการใช้ชีวิตในยุคสมัยนั้น พุดตานได้ใช้องค์ความรู้ที่ติดตัวมาเกี่ยวกับการจัดสวน และการปลูกผักต่าง ๆ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคสมัยนั้น หญิงสาวได้พบกับ **‘หมื่นมหาฤทธิ์’** บุตรชายคนรองของหมื่นสุนทรเทวากับเกศสุรางค์ ทั้งสองสนิทสนมผูกพันกันจนพัฒนากลายเป็นความรัก พุดตานได้แต่งงานกับหมื่นมหาฤทธิ์และครองรักกันอย่างมีความสุขสืบมา

จากเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสและพรหมลิขิตข้างต้นนี้ ตัวละคร ‘หมื่นสุนทรเทวา’ และ ‘เกศสุรางค์’ ในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสมีความน่าสนใจ มีสถานภาพและบทบาท ที่โดดเด่นไม่ว่าจะเป็นสถานภาพมาโดยกำเนิด และสถานภาพทางครอบครัวก็ตาม ตัวละครทั้งสองนี้ช่วยสร้างให้นวนิยายดำเนินเรื่องได้อย่างสนุกอีกทั้งได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา เนื้อหาของเรื่องก็จะหลากหลายอรรถรส ไม่ว่าจะเป็น เศร้า ตลก และหวานซึ่งอีกทั้งในเนื้อหายังสอดแทรกเกร็ดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่น่าติดตาม

นอกจากนี้ ตัวละคร ‘พุดตาน’ และ ‘หมื่นมหาฤทธิ์’ ในนวนิยายเรื่องพรหมลิขิตมีความน่าสนใจ สถานภาพและบทบาทที่โดดเด่นไม่ว่าจะเป็นสถานภาพมาโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาโดยสังคมนับเป็นผู้กำหนด และสถานภาพทางสังคม ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงเมื่อข้ามมิติกาลเวลามาใช้ชีวิตในฐานะไพร่ในยุคสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นความท้าทายที่ตัวละครได้สัมผัส ยิ่งไปกว่านั้นรอมแพงยังได้สอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับเวรกรรมและความรัก รวมทั้งแทรกเกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นระยะ ๆ เป็นการสร้างสีสันให้แก่เรื่องราวเป็นอย่างดี

ยิ่งไปกว่านั้นจะเห็นได้ว่ารอมแพงได้สร้างคุณสมบัติของตัวละครฝ่ายหญิงให้มีสิทธิบทบาททัดเทียมตัวละครฝ่ายชาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ความรู้ความสามารถของผู้หญิงที่มีเทียบเท่ากับผู้ชายและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องซึ่งย้อนแย้งกับสังคมในสมัยนั้นที่เป็นสังคมแบบปิตาธิปไตยเน้นให้อำนาจและบทบาทแก่ผู้ชายเป็นหลัก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสและพรหมลิขิตของรอมแพง จากการศึกษานวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสของรอมแพงมีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความสนใจศึกษาไว้อย่างหลากหลาย เช่น อรรถพร ทองบันเทิง (2560) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของรอมแพง” มนชิตา หนูแก้ว (2562) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาในนวนิยายของรอมแพง” และวิภาพ คุ้มทัพ (2562) เขียนบทความวิจัยเรื่องตัวละครสำคัญในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส ของรอมแพง : การพินิจเชิงจิตวิทยา” เป็นต้น

จากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาท ตัวละครสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส รวมทั้งนวนิยายเรื่องพรหมลิขิตของรอมแพงซึ่งเป็น ภาคต่อของบุพเพสันนิวาส ซึ่งประเด็นเรื่องสถานภาพและบทบาทของตัวละครสำคัญนี้ยังเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจศึกษาคำตอบว่า ตัวละครสำคัญในนวนิยายชุดนี้มีสถานภาพและบทบาทที่น่าสนใจอย่างไร จึงส่งผลให้บุพเพสันนิวาสได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างหลากหลายจนส่งผลให้รอมแพงได้ประพันธ์พรหมลิขิตขึ้นมาเป็นภาคต่อแล้วยังได้รับการตอบรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดีจนกลายเป็นนวนิยายที่มียอดจำหน่ายสูงอีกเรื่องหนึ่งในวงการวรรณกรรมไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสและพรหมลิขิต ของรอมแพง

ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล ศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญในนวนิยายของรอมแพง จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. นวนิยายเรื่อง บุพเพสันนิวาส พ.ศ. 2561 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 38 สำนักพิมพ์แอปปี บานานา

2. นวนิยายเรื่อง พรหมลิขิต พ.ศ. 2562 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์แอปปี บานานา

2. ขอบเขตด้านทฤษฎี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดสถานภาพและบทบาทของสุพัตรา สุภาพ (2516) มาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

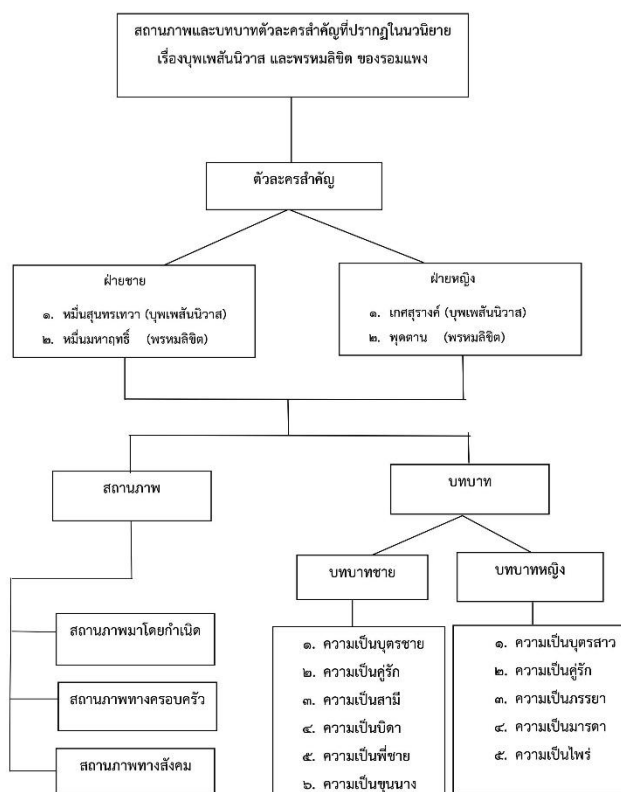
สุพัตรา สุภาพ (2516, หน้า 23) ได้นิยามความหมายของคำว่าสถานภาพไว้ว่า “สถานภาพ คือ ตำแหน่ง ที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร”

สุพัตรา สุภาพ (2516, หน้า 34) ได้นิยามความหมายของคำว่าบทบาทไว้ว่า “บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง)” เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทคือต้องเลี้ยงลูกเป็นครู บทบาทคือสั่งสอนอบรมนักเรียน

3. ขอบเขตการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย และตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงทั้งหมด 4 ตัวละคร ได้แก่

1. หมื่นสุนทรเทวา	ตัวละครสำคัญฝ่ายชาย จากนวนิยาย เรื่อง บุพเพสันนิวาส
2. หมื่นมหาฤทธิ	ตัวละครสำคัญฝ่ายชาย จากนวนิยาย เรื่อง พรหมลิขิต
3. เกศสุรางค์	ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง จากนวนิยาย เรื่อง บุพเพสันนิวาส
4. พุดตาน	ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง จากนวนิยาย เรื่อง พรหมลิขิต

กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสถานภาพและบทบาท
2. ศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิต ของรอมแพง
3. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

รอมแพงนำเสนอสถานภาพและบทบาทของตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิตได้อย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยเรียงลำดับ ดังนี้ หมื่นสุนทรเทวา หมื่นมหาฤทธิ เกศสุรางค์ และพุดตาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. หมื่นสุนทรเทวา

ภูมิหลังตัวละคร หมื่นสุนทรเทวาบุตรชายคนเล็กของออกญาโหราธิบดี ซึ่งเป็นพระยาราชครูของสมเด็จพระนารายณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์ และคุณหญิงจำปาผู้เป็นมารดา หมื่นสุนทรเทวามีรูปร่างสูงใหญ่ ใบหน้าคมสันเป็นผู้ชายที่มีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย สุขุม نرمลึก ปฏิบัติตนถูกต้อง

ตามกาลเทศะ อีกทั้งเป็นผู้ชายที่มีวาจาคมคายจึงเป็นที่เคารพและน่าเชื่อถือต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา เพื่อนหรือคนรับใช้ในบ้าน โดยหมื่นสุนทรเทวามีอุปนิสัยที่เป็นคนมีเมตตา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูกตเวที รักเหตุผล และเป็นคนมีภูมิความรู้ มีปัญญาที่ดี เห็นได้จากการที่หมื่นสุนทรเทวามีกสิณสมาธิในด้านโหราศาสตร์ที่แข็งแกร่งกว่าออกญาโหราธิบดีผู้เป็นบิดา ความด้านวิชาการไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาพย์ กลอน จนได้รับคำชื่นชมจากชนชั้นขุนนางต่าง ๆ ด้วยความสามารถที่มากล้น หมื่นสุนทรเทวาได้อวยยศเป็นขุนศรีวิสารวาจา ตรีทูตร่วมเดินทางกับคณะทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ไปเยือนฝรั่งเศส

หมื่นสุนทรเทวาเติบโตมาในครอบครัวที่เป็นชนชั้นขุนนาง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น ความรักของผู้เป็นบิดามารดาเป็นอย่างดี ในชีวิตของหมื่นสุนทรเทวานั้นมีความผูกพันกับคนในครอบครัวแล้ว ยังมีความผูกพันกับเกศสุรางค์ ซึ่งเกศสุรางค์อยู่ในร่างของกระแสดหลานสาวของออกญาโหราธิบดี โดยมีสถานะเป็นคู่หมั้นของหมื่นสุนทรเทวา ด้วยความสวย และความฉลาดของเกศสุรางค์ จึงทำให้หมื่นสุนทรเทวาประทับใจในตัวเกศสุรางค์ และก่อให้เกิดเป็นความรักขึ้น หมื่นสุนทรเทวาปฏิบัติตนต่อเกศสุรางค์ด้วยการมอบความรักความเอาใจใส่ ให้ความเมตตาและช่วยเหลือเกศสุรางค์ในยามทุกข์และยามสุขอยู่เสมอ จนทำให้หมื่นสุนทรเทวาและเกศสุรางค์ได้ใช้ชีวิตคู่เป็นสามีภรรยากัน โดยหมื่นสุนทรเทวาปฏิบัติตนต่อเกศสุรางค์ในฐานะสามีคือ การเลี้ยงดู ให้ความรัก ความซื่อสัตย์ ความเมตตาต่อเกศสุรางค์ อีกทั้งหมื่นสุนทรเทวาปฏิบัติตนต่อเกศสุรางค์ในการพูดจาอ่อนหวาน ให้กำลังใจกับเกศสุรางค์ในทุก ๆ เรื่องหมื่นสุนทรเทวาในฐานะเป็นบิดาปฏิบัติตนต่อบุตร ทั้ง 4 คน โดยให้ความรัก อบรมสั่งสอนบุตรให้ประพฤติตนให้ถูกต้องตามวัยที่ควร

หมื่นสุนทรเทวาพบสถานภาพ 3 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพมาโดยกำเนิด สถานภาพทางครอบครัวและสถานภาพทางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 สถานภาพมาโดยกำเนิด

สถานภาพมาโดยกำเนิดเป็นสถานภาพที่มีติดตัวมาตั้งอยู่ในครรภ์มารดา ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด และทุกคนจะได้รับสถานภาพเป็นบุตรของบิดามารดา เป็นน้องของพี่ หมื่นสุนทรเทวาพบสถานภาพมาโดยกำเนิด ได้แก่ สถานภาพบุตรชาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 สถานภาพบุตรชาย

หมื่นสุนทรเทวาเป็นบุตรชายที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา เคารพและเชื่อฟังคำสั่งของบิดาอย่างเคร่งครัดและหมื่นสุนทรเทวาไม่เคยขัดคำสั่งบิดาของเขา จะเห็นได้จากตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพเชื่อฟังคำสั่งของหมื่นสุนทรเทวา ดังนี้

“พ่อเดช แม่การะเกดจกไปตลาดผ้าเหลือง จกไปซื้อไตรจีวรทำบุญวันพุง ออเจ้าพาน้องไปด้วยเถิดหนา” เสียงของออกญาโหราธิบดีเหมือนคำตัดสิน หมื่นสุนทรเทวาแม้จะขัดเคืองใจ แต่ก็ไม่อยากจะหักหาญน้ำใจของบิดาที่เพิ่งพูดจาดีกันไม่กี่คำ จึงได้แต่ข่มความไม่พอใจไว้

“ขอรับคุณพ่อ”

(รวมแพง, 2561, น. 77)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละครหมื่นสุนทรเทวามีสถานภาพบุตรชายที่เชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา ปฏิบัติตามคำสั่งของบิดาอย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นถึงบทบาทความเป็นบุตรชายที่ดี แม้ว่าภายในจิตใจจะมีความไม่พอใจ ด้วยความเกลียดชังที่หมื่นสุนทรเทวานี้มีให้กับการะเกด จึงส่งผลให้หมื่นสุนทรเทวาไม่พอใจในตัวการะเกด แต่ก็ยอมทำตามที่เป็นบิดาร้องขอ

1.2 สถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัวเป็นสถานภาพที่มีความเกี่ยวพันกันในครอบครัวซึ่งบุคคลนั้น ๆ มีสถานภาพเป็นบิดามารดา และมีสถานภาพที่เกี่ยวกับการสมรส เช่น สถานภาพเป็นสามีภรรยา อันสืบเนื่องมาจากสถานภาพทางครอบครัว หมื่นสุนทรเทวาพบสถานภาพทางครอบครัว ได้แก่ สถานภาพคู่รัก สถานภาพสามี สถานภาพบิดา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.1 สถานภาพคู่รัก

หมื่นสุนทรเทวามีสถานภาพคู่รักที่คอยดูแลเอาใจเกศสุรางค์อยู่เสมอ ทั้งให้การปกป้องเกศสุรางค์ในยามที่เกศสุรางค์ได้รับความเดือดร้อน และหมื่นสุนทรเทวารักเกศสุรางค์และยอมทำทุกอย่างได้เพื่อหญิงที่เป็นคู่รักของตน จะเห็นสถานภาพคู่รักของหมื่นสุนทรเทวาที่มีต่อเกศสุรางค์ ดังนี้

“หายป่วยคราวนี้ออเจ้าก็คิดแต่จกไปเที่ยวใช้ฤาไม่ เอาเถิดวันนี้ข้าว่างจกพาไป” ร่างระหงใส่เสื้อผ้ามัดชิดเดินลงท่าเรือตามมาด้วยสองบ่าวที่ทำท่าหน้ากับการแต่งกายของนาย ไม่ว่าจะพูดกล่อมเยี่ยงไรแม่หญิงการะเกดก็ยืนที่จะใส่เสื้อทับด้วยสไบอีกตามเคย ขุนศรีวิสารวาจากวาดตาแลเครื่องนุ่มห่มของอีกฝ่ายด้วยความพอใจ แม้การะเกดจะรู้ฤาไม่ว่าผิวนวลเนียนตานนั้นล่อตาล่อใจชายมิบังควรให้ผู้ใดได้เห็นโดยง่าย

(รวมแพง, 2561, น. 198)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละครหมื่นสุนทรเทวาในสถานภาพคู่รักที่แสดงบทบาทต่อเกศสุรางค์คู่รักของเขานั้นเป็นอย่างไร ซึ่งหมื่นสุนทรเทวาได้ทำหน้าที่คู่รักของเขาเหมาะสมกับสถานภาพที่เป็นตัวกำหนด ไม่ว่าจะเป็นการปกป้อง ดูแลเอาใจใส่เกศสุรางค์ และห่วงหาพันในตัวของเกศสุรางค์ นั่นคือการที่ไม่ต้องการให้ชายใดเห็นร่างเนื้อในของหญิงที่ตนรัก เพราะในสังคมไทยสมัยก่อนห่วงหาพันตัวเป็นความคิดที่ฝังลึกของคนในยุคสมัยนั้นจึงส่งผลถึงสังคมไทยในปัจจุบัน

1.2.2 สถานภาพสามี

หมื่นสุนทรเทวาในสถานภาพสามีเขารักเกศสุรางค์เป็นอย่างมาก ทั้งมีความมั่นคงในความรักเห็นได้จากคำพูดที่เขานั้นพูดกับเกศสุรางค์ที่บ่งบอกถึงความรักที่เขามีนั่นได้มอบให้กับเกศสุรางค์ จากตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพสามีของหมื่นสุนทรเทวา ดังนี้

“แม้อเจ้าจักเป็นโองเดินได้ ออเจ้าก็เป็นเมียข้า”

(รวมแพง, 2561, น. 460)

“ออเจ้ารู้ฤาไม่ หากข้าเจ็บแทนออเจ้าได้ ข้าจักดีใจนัก”

(รวมแพง, 2561, น. 475)

จากตัวบทข้างต้นตัวละครหมื่นสุนทรเทวาในสถานภาพสามีที่มีบทบาทต่อภรรยาคือเกศสุรางค์ เขาเป็นสามีที่ดีรักและเอาใจใส่แก่เกศสุรางค์เป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้เห็นถึงสถานภาพสามีได้อย่างชัดเจนในสังคมไทยปัจจุบันการเป็นสามีที่ดีต้องรัก และมีความห่วงใยต่อภรรยา ทั้งมีความมั่นคงในความรักต่อภรรยา ซึ่งจะทำให้ชีวิตคู่เป็นสมบูรณ์แบบตามแบบที่สังคมกำหนดไว้

1.2.3 สถานภาพบิดา

หมื่นสุนทรเทวาเป็นบิดาที่มีความเป็นผู้นำครอบครัวสูง เขาเป็นที่พึ่งของบุตรในทุก ๆ เรื่อง ทั้งเป็นบิดาที่ให้ความรักความเอาใจใส่ คอยอบรมสั่งสอนบุตรให้อยู่ในเหตุผล ทั้งเป็นบิดาที่เชื่อฟังในเหตุผลของบุตรอยู่เสมอ จะเห็นได้จากตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพบิดาของหมื่นสุนทรเทวา ดังนี้

“คุณพ่อขอรับ ข้าใคร่จักบอกว่าข้ารู้ว่าแม่ปรางคิดกระไรขอรับจึงปล่อยเปิดปล่อยไถ่เยี่ยงนี้” “เจ้าคิดว่าแม่ปรางคิดกระไรอาพื่อเรื่อง”

“น้องสงสารมันขอรับ แม่ปรางเป็นคนชี้สงสาร แรกเข้าตลาดก็น้ำตาคลอยิ่งเห็นเปิดไกร่การเชือดจึงยิ่งสงสารหนัก คงคิดตามประสาแม่ปรางว่าปล่อยแล้วไถ่เปิดพวกนี้จักไม่ต้องถูกเชือดขอรับ”

“ใช่เจ้าคะ พี่เรื่องพูดเหมือนที่ถูกคิดมิผิดเลยเจ้าคะ” พระยาวิสูตรสาครนมัมิได้ปล่อยเสียงหัวเราะออกมาแต่ก็ถึงกับตาพราวระยิบระยับไปเลยทีเดียว จากนั้นจึงไปขอซื้อเปิดและไถ่ทั้งหมดที่ถูกปล่อย

(รวมแพง, 2561, น. 500-501)

จากตัวบทข้างต้นทำให้เห็นถึงตัวละครหมื่นสุนทรเทวาในสถานภาพบิดา ที่มีบทบาทต่อบุตรนั้น คือ การเชื่อฟังเหตุผลของบุตรที่กระทำลงไป ซึ่งบุตรสาวคนเล็กของหมื่นสุนทรเทวานั่นคือปรางและบุตรชายคนโตมีอุปนิสัยที่อ่อนโยน เป็นคนที่รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้หมื่นสุนทรเทวาเชื่อฟังในเหตุผลของบุตรอยู่เสมอ

1.3 สถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคม เป็นสถานภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับตำแหน่ง หรือหน้าที่ทางสังคม ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ เช่น ตำแหน่งด้านการงาน เช่น ครู พยาบาล เป็นต้น หมิ่นสุนทรเทวาพบสถานภาพทางสังคม ได้แก่ สถานภาพขุนนาง มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 สถานภาพขุนนาง

หมิ่นสุนทรเทวาในสถานภาพขุนนางนั้น หมิ่นสุนทรเทวาได้รับการอวยยศเป็นตรีทูตในการไป เจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสพร้อมกับคณะทูตเพื่อเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นต่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งหมิ่นสุนทรเทวาได้รับความดีความชอบในการไปเยือนฝรั่งเศสพร้อมกับเหล่าคณะทูต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการเมืองในยุคสมัยอยุธยา จากตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพขุนนางของหมิ่นสุนทรเทวา ดังนี้

ขุนศรีวิสารวาจา ตรีทูต ได้เดินทางไปพร้อมกับคณะทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มองซิเออร์ เลอร์เซอร์วาลีย์ เดอโซมอง และได้มีนักเรียนช่างชาวสยามตามไปด้วยอีกยี่สิบคนเพื่อไป
ร่ำเรียนวิชาอย่างฝรั่ง

(รวมแพง, 2561, น. 353)

จากตัวบทหมิ่นสุนทรเทวาในสถานภาพขุนนาง เขาเป็นขุนนางที่ร่วมเดินทางพร้อมกับคณะทูตในการไปเยือนฝรั่งเศส ซึ่งทำให้เห็นถึงสถานภาพขุนนางของหมิ่นสุนทรเทวาในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งทำให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของหมิ่นสุนทรเทวาในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของเขา จนเป็นที่ยอมรับทางสังคมและได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นขุนศรีวิสารวาจา

หมิ่นสุนทรเทวาเป็นบุตรชายที่เชื่อคำสั่งสอนบิดามารดา ปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดาอย่างเคร่งครัด แม้ว่าตนนั้นจะไม่ยินยอมหรือขัดเคืองใจอย่างไร หมิ่นสุนทรเทวาก็ทำตามคำสั่งของบิดาของตนอยู่เสมอ หมิ่นสุนทรเทวามีความห่วงใย เอาใจใส่ และห่วงหาอาทรความรู้สึกของคู่รักของตน และเป็นสามี ที่รักและห่วงใยภรรยา เห็นได้จากที่หมิ่นสุนทรเทวาแสดงความห่วงใยเกศสุรางค์จากการที่เกศสุรางค์นั้นกลัวการเจ็บท้องในการคลอดบุตร และมีความมั่นคงในความรัก รักเดียวใจเดียว อีกทั้งเป็นบิดาที่มีความใส่ใจและมีเมตตาต่อบุตร และเป็นขุนนางที่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง ทำให้เป็นที่ยอมรับทางสังคมและได้รับการเลื่อนยศหรือตำแหน่งทางการเมือง

2. หมิ่นมหาฤทธิ์

ภูมิหลังตัวละคร หมิ่นมหาฤทธิ์เป็นบุตรชายฝาแฝดของพระวิสุทธิธรรมาจารย์และเกศสุรางค์ มีพี่น้อง 3 คน แฝดพี่ ชื่อว่าหมิ่นณรงค์ราชฤทธา น้องสาวอีก 2 คน ชื่อว่าแก้วและปราง หมิ่นมหาฤทธิ์เข้ารับราชการในตำแหน่งมหาดเล็กหลวง หมิ่นมหาฤทธิ์เป็นผู้ชายที่มีรูปร่างสูงใหญ่ วงหน้าคมสัน มีใบหน้า

คล้ายกับพระวิสูตรสาครผู้เป็นบิดามีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย รู้จักการวางตัวตามแบบอย่างที่ดี หมั่นมหาฤทธิเติบโตในครอบครัวที่เพียบพร้อมด้วยฐานะและชาติตระกูล ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่จากบิดามารดาและคนในครอบครัวทำให้หมั่นมหาฤทธิมีอุปนิสัยที่ขอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนมีเมตตา ไม่เคยกดขี่ข่มเหงคนที่มีฐานะด้อยกว่าตน และไม่ถือตนเหนือกว่าผู้อื่น อีกทั้งเป็นคนที่มีความรอบคอบในทุก ๆ เรื่อง และเป็นคนที่ฉลาดรอบรู้ทั้งมีความเก่งกาจด้านวิชาอาคมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบิดาและเหล่าบรรพบุรุษให้สืบทอดต่อไป

หมั่นมหาฤทธิในฐานะบุตรชาย เขาเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา หมั่นมหาฤทธิเป็นบุตรที่ไม่เคยสร้างความเดือดร้อนให้กับบิดามารดาของตน ทั้งยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับบิดามารดา และครอบครัว หมั่นมหาฤทธิเป็นผู้ชายที่มีความสนิทกับบิดามารดาของตนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเจอปัญหามากน้อยเพียงใด เขามักจะเข้าไปปรึกษาบิดามารดาของตนอยู่เสมอ หมั่นมหาฤทธิมีความสนิทกับพี่น้องของเขอีกด้วย หมั่นมหาฤทธิในฐานะพี่ชาย เขาเป็นพี่ชายที่รักและห่วงใยน้องสาว ทั้งดูแลและให้คำปรึกษากับน้องของเขายู่เสมอ ต่อมาหมั่นมหาฤทธิได้พบกับหญิงสาวผู้หนึ่ง ชื่อ พุดตาน หญิงสาวผู้นี้มีใบหน้าคล้ายกับแม่ของเขาทั้งคำพูด กิริยาท่าทาง ซึ่งสร้างความประหลาดใจแก่เขาเป็นอย่างมาก เขาจึงประทับใจในตัวพุดตานจนก่อให้เกิดเป็นความรักและหมั่นมหาฤทธิในฐานะคู่รัก เขารักและห่วงใยพุดตานอยู่เสมอ

หมั่นมหาฤทธิพบสถานภาพ 2 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพมาโดยกำเนิด และสถานภาพทางครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สถานภาพมาโดยกำเนิด

สถานภาพมาโดยกำเนิดเป็นสถานภาพที่ได้มาตั้งแต่แรกเกิด โดยสถานภาพบางสถานภาพจะมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา เช่น อายุ เพศ สัตว์ เชื้อชาติ และเป็นสถานภาพที่เกิดจากสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น หมั่นมหาฤทธิ พบสถานภาพมาโดยกำเนิด ได้แก่ สถานภาพบุตรชาย และสถานภาพพี่ชาย มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 สถานภาพบุตรชาย

หมั่นมหาฤทธิเป็นบุตรชายประพติตัวเป็นบุตรที่ดีโดยการเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดาทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด ไม่ได้แย้ง และน้อมรับคำสั่งของบิดาอยู่เสมอ อีกทั้งหมั่นมหาฤทธิมีความสนิทกับบิดาจึงกล้าปรึกษาเรื่องต่าง ๆ จะเห็นได้จากตัวบทที่แสดงถึงสถานภาพบุตรชายของหมั่นมหาฤทธิ ดังนี้

“เมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมาขุนหลวงเสด็จไปยังพระพุทบาท ทรงรับส่งให้นำเอากระจกสีของพวกฝรั่งไปประดับตกแต่งพระพุทบาท แลรับสั่งว่าจักไปเยือนอีกครา ทว่าลูกมีใคร่อยากให้เสด็จสักเท่าใด เพลานี้บ้านเมืองยังไม่สงบคืนนัก หากว่าคุณพ่อช่วยกราบทูลยับยั้งการเสด็จอีกแรงจักดีนักหนาขอรับ” “ออเจ้าอย่าได้คิดกราบทูลยับยั้ง พ่อคิดว่าเรื่องพระองค์เจ้าดำถูกสำเร็จโทษคงทำให้อีกฝ่าย

ที่คิดร้ายระงับความคิดนั้นไปมากโข ดังนั้นออเจ้าอย่าได้กังวลให้มาก”เมื่อฟังคำของบิดาใบหน้าที่แสดงความกังวลของหมื่นมหาฤทธิก็คลายลง อีกทั้งสว่างแก่ใจว่าปรึกษาหารือกับบิดานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องด้วยการมองการณ์ไกลของผู้ผ่านร้อนผ่านหนาวมาถึงสี่แผ่นดิน

(รวมแพง, 2562, น. 267-268)

จากตัวบทข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวละครหมื่นมหาฤทธิมีสถานภาพบุตรชายที่แสดงบทบาทในการปฏิบัติคำสั่งของบิดาอย่างเคร่งครัด เชื่อฟังในคำสอนของบิดา เห็นได้จากการที่หมื่นมหาฤทธิกังวลในการเสด็จไปเยือนพระพุทธรูปของขุนหลวง ทำให้หมื่นมหาฤทธิเกิดความกังวลและต้องการให้หมื่นสุนทรเทวาผู้เป็นบิดาช่วยตน ทั้งทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของหมื่นมหาฤทธิที่มีต่อบิดานั้นคือความสนิทใกล้ชิดกันระหว่างเขาและบิดา

2.1.2 สถานภาพพี่ชาย

หมื่นมหาฤทธิในสถานภาพพี่ชายเขานั้นปฏิบัติตนต่อปราน้องสาวของเขาด้วยความเอาใจใส่และห่วงหาอาทรความรู้สึกของน้องสาว ทำให้เห็นถึงหน้าที่พี่ชายที่พยายามทำเพื่อน้องสาวของตน จะเห็นได้จากตัวบทที่ทำให้เห็นสถานภาพพี่ชายของหมื่นมหาฤทธิ ดังนี้

“พ่อริดาสาไปซื้อไก่ที่ตลาดน้อยขอรับคุณแม่ ไก่ส้มของแม่ปรานเพิ่งตายเมื่อเช้า จึงคิดอ่านเอาซากมันไปเทียบกับไก่ที่ตลาดน้อยจักได้ซื้อมาลงแม่ปรานได้”

“นี่ก็อีกเรื่อง ตามใจน้องสาวหนักหนา”

(รวมแพง, 2562, น. 39)

จากตัวบทข้างต้นตัวละครหมื่นมหาฤทธิในสถานภาพพี่ชายที่ปฏิบัติต่อน้องสาวนั้นคือปราน ทำให้เห็นถึงความรักความเอาใจใส่ความรู้สึกของปราน้องสาวของตน ซึ่งเป็นบทบาทที่พี่น้องควรมีให้แก่กันเพราะถือเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างพี่น้อง

2.2 สถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัวเป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวโดยมีความเชื่อมโยงกันระหว่างสถานภาพสมรส เช่น เป็นสามี เป็นภรรยา เป็นบิดาและมารดา เป็นต้น สถานภาพทางครอบครัวหมื่นมหาฤทธิที่พบ ได้แก่ สถานภาพคู่รัก มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 สถานภาพคู่รัก

หมื่นมหาฤทธิในสถานภาพคู่รัก เขารักและมั่นคงกับบุตรานผู้หญิงที่เขารัก หมื่นมหาฤทธิยอมทำทุกอย่างเพื่อคนรัก จากตัวบททำให้เห็นถึงสถานภาพคู่รักของหมื่นมหาฤทธิที่มีต่อบุตราน ดังนี้

“ลูกจะมีนางเพียงผู้เดียวเหมือนที่คุณพ่อมีคุณแม่เพียงคนเดียว...”

(รวมแพง, 2562, น. 369)

ขุนพิพัฒนราชสินธุ์มักกว้างอย่างยินดี มิเสียแรงที่เขาสู้อุตส่าห์กระทำทุกอย่าง
เพื่อนางผู้นั้น ทั้งยังเอาใจตามใจนางไปเสียทุกอย่างที่ทำได้

(รวมแพง, 2562, น. 462-507)

จากตัวบทข้างต้นทำให้เห็นว่าตัวละครหมื่นมหาฤทธิ์ปฏิบัติต่อพุดตานผู้หญิงที่ตนรักนั้นอย่างไร และทำให้เห็นถึงสถานภาพคู่รักของหมื่นมหาฤทธิ์ที่มีความเอาใจใส่ และตามใจพุดตานหญิงที่ตนรัก ทั้งมีความมั่นคงในความรักต่อผู้หญิงที่ตนรัก และพุดตานเลือกไม่กลับไปยังยุคที่ตนนั้นจากมา ทำให้หมื่นมหาฤทธิ์แสดงความรักที่ตนนั้นยอมสู้ทำทุกอย่างเพื่อผู้หญิงที่ตนรัก

หมื่นมหาฤทธิ์เป็นบุตรชายที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดาด้วยความเคร่งครัดและความเต็มใจ ทั้งเป็นบุตรชายที่มีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา หมื่นมหาฤทธิ์เป็นพี่ชายที่รักและห่วงใยน้องสาวอีกทั้งมีความห่วงหาอาทรความรู้นงสาวอยู่เสมอ อีกทั้งเป็นคู่รักที่มีความซื่อสัตย์ต่อหญิงที่ตนรักและรักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์และมั่นคงกับความรู้สึกของตนเอง

3. เกศสุรางค์

ภูมิหลังตัวละคร เกศสุรางค์เป็นบุตรสาวคนเดียวของสีป่าง เธออาศัยอยู่กับมารดาและยายที่กรุงเทพฯ ส่วนบิดาหลังเกษียณราชการแล้วบวชโดยไม่สึก เธอจึงใช้ชีวิตอยู่กับมารดาและยาย เกศสุรางค์เป็นหญิงสาวที่มีรูปร่างอ้วนท้วม มีผิวพรรณที่ขาวผ่อง เธอมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย เกศสุรางค์เป็นผู้หญิงที่รักในการกินเป็นชีวิตจิตใจ เป็นคนชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตา มีจิตใจที่โอบอ้อมอารีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอีกทั้งไม่ชอบการถูกเอาเปรียบหรือการกดขี่ข่มเหงผู้ที่ไม่มีความสามารถด้วย แม้หน้าตา รูปลักษณ์ภายนอกของเธอนั้นจะเป็นจุดด้อยของเธอ แต่เธอมีเสน่ห์ด้วยสติปัญญา และความฉลาดที่เธอมี จนเป็นที่ยอมรับของเหล่าเพื่อน ๆ ของเธอ เกศสุรางค์เรียนจบปริญญาตรีและปริญญาโทต่างประเทศ เธอสามารถพูดได้สามภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปนจนเรียนจบมาได้รับเข้าบรรจุให้ทำงานในมหาวิทยาลัยทันทีในปัจจุบัน เกศสุรางค์มีเพื่อนสนิทชื่อ เรืองฤทธิ์ ทั้งสองเป็นเพื่อนสนิทกันตั้งแต่สมัยเรียนอุดมศึกษาและยังเป็นเพื่อนร่วมงานที่เข้าหากันเป็นอย่างดี วันหนึ่งเกศสุรางค์ เรืองฤทธิ์ และเหล่าบรรดานักศึกษาคณะโบราณคดี ไปเยี่ยมชมโบราณคดีที่จังหวัดอยุธยา ในช่วงเวลากลับบ้านเกศสุรางค์และเรืองฤทธิ์ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ เป็นเหตุทำให้เกศสุรางค์ข้ามมิติกาลเวลาไปในสมัยอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เกศสุรางค์ได้เข้าไปอยู่ในร่างของการะเกด หลานสาวของออกญาโพธิ์ธำมณี ซึ่งการะเกดได้เสียชีวิตลงด้วยมรดกคุณะกาลิ จึงทำให้เกศสุรางค์เข้ามาอยู่ในร่างของการะเกด ในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่นานหมื่นสุนทรเทวารู้ความจริงว่าผู้หญิงในร่างของการะเกดคือเกศสุรางค์ หญิงที่ข้ามภพข้ามชาติมาทำให้หมื่นสุนทรเทวารเปลี่ยนใจและทำให้ทั้งคู่ได้ครองรักกัน เกศสุรางค์ในฐานะบุตรสาวเธอเติบโตมาในครอบครัวที่ดี ครอบครัวที่มีแต่คนรอบข้างที่รักเธอทั้งมารดาและยายของเธอรักและเอ็นดูเธออยู่เสมอ เกศสุรางค์เธอเป็นบุตรสาวที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของมารดาและยาย เธอสนิทกับ

มารดาและยายเป็นอย่างมาก ซึ่งเกศสุรางค์มักทำกิจกรรมร่วมกับมารดาและยายอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกทำอาหาร ร้อยมาลัยและนั่งสมาธิ จนเธอได้เห็นวิถีกาลเวลาไปยังสมัยอยุธยาทำให้เธอได้พบรักกับหมื่นสุนทรเทวา เกศสุรางค์ในฐานะคู่รักเธอทำให้หมื่นสุนทรเทวามีแต่ความสุข เธอปรนนิบัติและห่วงใยหมื่นสุนทรเทวาอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นอาหาร สุขภาพ หรือความสุขของหมื่นสุนทรเทวา จนทำให้ทั้งคู่ตัดสินใจแต่งงานใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน เกศสุรางค์ในฐานะภรรยาเธอเป็นเหมือนเพื่อนคู่คิดให้กับหมื่นสุนทรเทวา เธอเป็นที่ปรึกษาในทุก ๆ เรื่องให้กับ หมื่นสุนทรเทวาอยู่เสมอทำให้ทั้งคู่ฟันฝ่าอุปสรรคไปด้วยกันได้อย่างราบรื่น และทั้งคู่มีบุตรด้วยกัน 4 คน ฝาแฝดผู้ชายชื่อ เรืองกับริด ผู้หญิงชื่อ แก้วกับปราง เกศสุรางค์ ในฐานะมารดา เธอรักและให้ความเอาใจใส่และเมตตาต่อบุตร

เกศสุรางค์พบสถานภาพ 2 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพมาโดยกำเนิด และสถานภาพทางครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 สถานภาพมาโดยกำเนิด

สถานภาพมาโดยกำเนิดเป็นสถานภาพที่มีมาตั้งแต่แรกเกิด โดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เพศ อายุ เป็นต้น สถานภาพมาโดยกำเนิดอาจมีความแตกต่างกันตามลักษณะสังคมที่ตนเกิดมาเป็นสมาชิก โดยเกศสุรางค์มีสถานภาพมาโดยกำเนิด ได้แก่ สถานภาพบุตรสาว ดังนี้

3.1.1 สถานภาพบุตรสาว

เกศสุรางค์เป็นบุตรสาวที่เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของมารดา เธอตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจึงทำให้เธอมีงานทำที่ดี ซึ่งเธอมีสร้างภาคภูมิใจให้กับมารดาและครอบครัวของเธอเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพบุตรสาวของเกศสุรางค์ ดังนี้

ตั้งแต่เกศสุรางค์จำความได้ผู้ใหญ่ในครอบครัวของเธอจะต้องปลุกเธอขึ้นมาตักบาตรมิเคยขาดแม้แต่วันเดียว ด้วยยึดถือคำสั่งสอนและสอนสั่งของผู้ใหญ่ในบ้านและด้วยจริตของตัวเองที่รู้สึกสบายใจทุกครั้งที่ได้ทำเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอ สิ่งที่พอเชิดหน้าชูตาได้ก็คงเป็นใบปริญญาทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่ร่ำเรียนมาทั้งในประเทศและนอกประเทศ ทำให้การสอบชิงทุนไปเรียนต่อด้านประวัติศาสตร์ศิลปะที่ฝรั่งเศสเป็นไปอย่างราบรื่น จวบจนเรียนจบมาก็ได้รับการบรรจุให้ทำงานในมหาวิทยาลัยทันที

(รวมแพง, 2561, น. 7-12)

จากตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครเกศสุรางค์ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของคนในครอบครัว มาปฏิบัติในหลักการดำเนินชีวิต และตัวละครเกศสุรางค์ทำให้เห็นถึงการเป็นบุตรที่ดั่งนั้นต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ซึ่งเป็นบทบาทพื้นฐานของความเป็นบุตร

3.2 สถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัวเป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์ทางครอบครัว เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยการสมรส จึงเป็นสถานภาพสามีและภรรยา อีกทั้งเป็นสถานภาพบิดามารดาได้มาจากบุคคลนั้นมีบุตร เป็นต้น เกศสุรางค์มีสถานภาพทางครอบครัว ได้แก่ สถานภาพคู่รัก สถานภาพภรรยา และสถานภาพมารดา มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 สถานภาพคู่รัก

เกศสุรางค์ในสถานภาพคู่รักเธอมีความเอาใจใส่กับคนในครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา เธอช่วยหมื่นสุนทรเทวาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งความเป็นอยู่ของคนในบ้านและคนในครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา โดยเธอได้นำความรู้ในยุคสมัยปัจจุบันประกอบไปด้วยสติปัญญาของเธอ จากตัวบททำให้เห็นถึงสถานภาพคู่รักของเกศสุรางค์ที่มีต่อหมื่นสุนทรเทวา ดังนี้

“พี่ฉันสั่งคนให้คว่ำกะลาโองขามที่แตกให้หมด มีน้ำข้างตรงไหนก็หาทรายมาถมเสียด้วยโองน้ำก็ทำฝาไม้มาปิดให้หมดทุกโอง อย่าให้ยุ่งไปวางไข่ได้ แล้วจัดแจงโขลกตะไคร้วางให้ทั่วสุ่มไฟโล่งด้วย” “คุณพี่ช่วยไปขอยาควินินกับบาทหลวงที่โบสถ์ได้หรือไม่เจ้าคะ”

“ยาควินินเป็นเปลือกไม้สมุนไพรรักษาโรค ถ้าไม่ได้ยาเห็นทีคงมีคนล้มตายเกิดขึ้นเป็นแน่เจ้าคะ”

(รวมแพ่ง, 2561, น. 284-285)

จากตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสถานภาพคู่รักของตัวละครเกศสุรางค์ที่มีต่อหมื่นสุนทรเทวาโดยเกศสุรางค์นั้นรักและมีความหวังดีต่อครอบครัวหมื่นสุนทรเทวา เธอดูแลและปรนนิบัติคนในครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา โดยการใช้ความรู้สมัยใหม่ด้านการแพทย์ในการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เกศสุรางค์แสดงบทบาทคู่รักได้อย่างชัดเจน

3.2.2 สถานภาพภรรยา

เกศสุรางค์ในสถานภาพภรรยาเธอปฏิบัติตนเป็นภรรยาที่ดีนั่นคือการดูแลและให้ความห่วงใยกับครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา ซึ่งเกศสุรางค์ให้ความใส่ใจกับสมาชิกในครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา ผู้เป็นสามีของเธอทุกคน จากตัวบททำให้เห็นสถานภาพภรรยาของเกศสุรางค์ ดังนี้

“ข้าจักไปขอให้พระยาโกษาธิบดีทูลต่อพระเจ้าอยู่หัว ให้คุณพี่จมนศรีกลับมาอยู่อยุธยาเจ้าคะ จักได้อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาตลอดไป”

(รวมแพ่ง, 2561, น. 450)

“ข้าหวังให้ทุกสิ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดเจ้าคะ คุณจมีนศรีจักได้ไม่ต้องเดิน
ทางไกล” แท้ที่จริงแล้วเธอกลัวว่าหากศรีปราชญ์ต้องกลับเมืองนครในคราวนี้คงไม่พ้นต้องตายอย่าง
แน่นอน

(รวมแพง, 2561, น. 452)

จากตัวบทข้างต้นทำให้เห็นสถานภาพภรรยาของเกศสุรางค์ไว้ได้อย่างชัดเจน โดยเกศสุรางค์นั้น
ประพฤติปฏิบัติตามสมควรที่บทบาทภรณานั้นพึงปฏิบัติ ทั้งดูแลคนในครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา
และให้ความรักความหวังดีต่อครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวา อีกทั้งเกศสุรางค์ได้ใช้โอกาสในการรู้
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ล่วงหน้า แม้เธอจะแก้ไขสถานการณ์ในประวัติศาสตร์ไม่ได้ เธอจึงใช้โอกาส
นั้นช่วยให้ หมื่นสุนทรเทวาและครอบครัวได้รับความเสียได้น้อยที่สุด ซึ่งเป็นการทำให้เห็นถึงความห่วงใย
และความปรารถนาดีต่อหมื่นสุนทรเทวา

3.2.3 สถานภาพมารดา

เกศสุรางค์เธอเป็นมารดาที่คอยอบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนมีเหตุผล และเลี้ยงบุตรอยู่
บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล จากตัวบททำให้เห็นถึงสถานภาพมารดาของเกศสุรางค์ ดังนี้

“ลูกเห็นเปิดไถ่มีลูกเล็ก ลูกเห็นบ่าวไพร่ท้องแล้วออกลูก ลูกอยากรู้ว่ามีได้เี่ยง
ไร”

“เห็นแล้วถาเลียงลูกผิดผู้อื่น จักตอบเี่ยงใดเล่าแม่การะเกด” ท่านเคยติงและ
เสนอแนะให้เลี้ยงลูกไปการาไปแต่เธอไม่เคยเห็นด้วย มิว่าเรื่องใดก็มักจะสอนให้ลูกรู้เหตุผลมากกว่าให้
กลัว

(รวมแพง, 2561, น. 501-502)

จากตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสถานภาพมารดาของตัวละครเกศสุรางค์ที่แสดงให้เห็นถึง
ความรัก ความเอาใจใส่ที่มีต่อบุตร เลี้ยงบุตรด้วยความมีเหตุผลในการสั่งสอนบุตร ถือเป็นสิ่งที่มารดาที่ดี
ควรพึงปฏิบัติ ซึ่งทำให้บุตรนั้นเป็นคนที่มีพื้นฐานความมีเหตุผลมากกว่าการดูดำส่งผลให้บุตรกลัวใน
สิ่งที่ตนนั้นคิดและสงสัย

เกศสุรางค์เป็นบุตรสาวที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและเป็นบุตรสาวที่ตั้งใจศึกษา
เล่าเรียนสร้างความภาคภูมิใจให้กับบิดามารดา เป็นคู่รักที่ให้ความห่วงใยและเอาใจใส่ต่อกันและ
กันเป็นภรรยา ที่มีความหวังดีต่อสามี อีกทั้งเป็นมารดาที่ดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนรู้เหตุผล
และเกศสุรางค์สามารถใช้ความรู้สมัยใหม่ และสติปัญญาช่วยหมื่นสุนทรเทวา อีกทั้งใช้โอกาสในการรู้
เหตุการณ์ล่วงหน้าในการช่วยเหลือครอบครัวของหมื่นสุนทรเทวาแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่าง
ถูกต้อง

4. พุดตาน

ภูมิหลังตัวละคร พุดตานเป็นบุตรสาวคนเดียวของวิภาวรรณ และชัยมิตร ซึ่งครอบครัวของพุดตานเป็นญาติกับครอบครัวของเกศสุรางค์ ซึ่งเป็นญาติห่าง ๆ พุดตานมีรูปร่างสันทัด มีใบหน้าคล้ายกับ เกศสุรางค์ พุดตานเป็นเด็กกำพร้า ด้วยบิดาและมารดาของเธอนั้นเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ เธอจึงอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูจากป้าของเธอคือ วิภาวี และเธอถูกส่งไปอยู่โรงเรียนประจำ และเธอเป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อนสนิท ชอบเก็บตัวเงียบ พุดตานเป็นคนที่มีลึกลับลึลึก ทำ มุ่งมั่นในการทำงาน มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดพุดตานเป็นผู้หญิงที่มีความดีแต่เดียว มีความอดทนสูง และมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ด้านการศึกษาพุดตานเรียนเกี่ยวกับการปลูกผักปลูกหญ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอชอบ ช่วงใกล้จบเธอฝึกงานที่บริษัทรับจัดสวน เธอเป็นคนขยันขันแข็งและเธอช่วยทำงานโดยไม่เกี่ยงงอนแม้เธอจะไม่มีตำแหน่งเป็นคนคุมงาน

วันหนึ่งพุดตานต้องไปคุมงานที่อยุธยาแล้วเธอขุดพบหีบที่ฝังศิริมงคลฤกษ์กาลเอาไว้ จึงทำให้เธอได้เห็นขุมทรัพย์เวลาไปในสมัยอยุธยา สมัยแผ่นดินของพระสรรเพชญ์ที่ 9 คือพระเจ้าท้ายสระ และพุดตาน ไปปรากฏตัวที่สวนยายกุย ซึ่งเป็นไพร่ในสังกัดของพระยาวิสูตรสาครและเกศสุรางค์ และเธอได้พบกับลูกชายฝาแฝดของพระยาวิสูตรสาครและเกศสุรางค์นั่นคือ หมื่นมหาฤทธิ์ ทั้งคู่พบเจอกันบ่อยขึ้นเนื่องจากพุดตานอาศัยอยู่กับยายกุยซึ่งยายกุยเช่าที่ดินของพระยาวิสูตรสาครใช้ทำกินทำให้พุดตานและหมื่นมหาฤทธิ์สนิทสนมกันจนก่อตัวเป็นความรัก และพุดตานมีสถานไพร่โดยปริยาย พุดตานในสถานภาพไพร่เธอนั้นได้ใช้ความรู้ที่ติดตัวเธอมาในยุคปัจจุบันเกี่ยวกับการปลูกผักปลูกหญ้ามาประยุกต์ใช้ในยุคสมัยอยุธยานี้ ซึ่งเธอใช้ที่ดินที่ยายกุยแบ่งให้ทำกินนั้นสร้างประโยชน์ สร้างมูลค่า โดยการปลูกผักขาย ทำให้เธอมีเงินใช้ในยุคสมัยนี้ พุดตานเธอสร้างความประหลาดใจให้กับหมื่นมหาฤทธิ์ด้วยเธอมีใบหน้าที่คล้ายกับมารดาของเขานั้น คือ เกศสุรางค์ จึงทำให้ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจนกลายเป็นความรัก พุดตานในสถานภาพคู่รัก เธอนั้นดูแลและเอาใจใส่หมื่นมหาฤทธิ์ ให้ความรักและความห่วงใยกับหมื่นมหาฤทธิ์อยู่เสมอ และทำให้ทั้งคู่รักกันมากขึ้นและตัดสินใจแต่งงานใช้ชีวิตคู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

พุดตานมีสถานภาพ 1 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพทางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 สถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคมเป็นตำแหน่งของบุคคลในสังคม ซึ่งได้มาจากการเป็นสมาชิกของสังคม สถานภาพจะทำให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น โดยบุคคลที่มีตำแหน่งทางหน้าที่การทำงาน เช่น ครู อาจารย์ พนักงาน และพ่อค้า เป็นต้น โดยพุดตานมีสถานภาพทางสังคม ได้แก่ สถานภาพไพร่ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 สถานภาพไพร่

พุดตานในสถานภาพไพร่เธอนั้นต้องดิ้นรนมากมายเพื่อความอยู่รอด และเธอใช้ความรู้ที่ติดตัวมาในยุคปัจจุบันสร้างรายได้และสร้างมูลค่าให้กับตัวเอง จากตัวบททำให้เห็นถึงสถานภาพไพร่ของพุดตาน ดังนี้

หญิงสาวใคร่ครวญก่อนที่จะตัดสินใจปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อปรับสภาพดินก่อนเป็นอันดับแรก อาจจะต้องหาถั่วหายากออกมาผสมกับเศษฟางข้าวสักระบายเพื่อฟื้นฟูปฐพี

“พี่อึ่ง พี่เพิ่มค่อย ๆ ทำกันนะจ๊ะ คงต้องเหนื่อยกันสักหน่อยวันนี้ถั่วปลูกหน้าดินกันก่อนก็แล้วกัน” วัสดุอุปกรณ์การทำให้ทำนามีครบเพราะนางกุยเก็บซื้อไว้และอนุญาตให้ยืมมาใช้ได้ พุดตานกะพื้นที่ให้พอใช้ทำงานได้ในแรงงานที่จำกัด อย่างน้อยยุคสมัยนี้มีต้นไม้ มากมายทำให้อากาศไม่ร้อนเท่ายุคของเธอ

(รวมแพง, 2562, น. 135)

จากตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสถานภาพไพร่ของตัวละครพุดตานที่ต้องใช้ชีวิตแบบดิ้นรนทำกินมากมาย และเธอได้ใช้โอกาสในที่ดินที่ยากุยแบ่งให้ทำกินโดยการปลูกผัก เพื่อสร้างรายได้ให้กับตัวเองในการใช้ชีวิตอยู่ในยุคอยุธยา ซึ่งทำให้เห็นถึงสถานภาพไพร่ถึงแม้จะเป็นชนชั้นที่ต่ำต้อยกว่า แต่ความรู้ความสามารถ ที่มีไม่ได้ด้อยกว่าสถานภาพที่เป็นอยู่

พุดตานในบทบาทไพร่ เธอต้องดิ้นรนในการใช้ชีวิต ทั้งการปลูกผักต่าง ๆ ในการแลกมาด้วยเงิน พุดตานในสถานภาพไพร่เธอมีความรู้ความสามารถในการทำงานในสมัยอยุธยา เธอใช้ความรู้สมัยใหม่ในด้านเกษตรกรรมที่ร่ำเรียนมาในยุคปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในสมัยอยุธยา อีกทั้งพุดตานมีความเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ของตนนั้นได้อย่างสมบูรณ์

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิต ของรวมแพง ผลการศึกษาพบว่า รวมแพงนำเสนอสถานภาพของตัวละครสำคัญ 3 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพมาโดยกำเนิด สถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคม รวมทั้งบทบาทของตัวละครสำคัญนั้นมีความสอดคล้องกับสถานภาพ จะเห็นได้ว่าตัวละครสำคัญฝ่ายชายเป็นภาพแทนของผู้ชายในสังคมไทยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ ซึ่งประกอบไปด้วยความเพียบพร้อมทางด้านบุคลิกภาพภายนอกอุปนิสัยใจคอ ความรู้ความสามารถ และฐานะทางสังคม ส่วนตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงนั้นเป็นภาพแทนของผู้หญิงในสังคมไทยที่มีความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ มีความรู้ความสามารถที่เทียบเท่าผู้ชาย อีกทั้งเป็นผู้หญิงมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความเป็นผู้นำอีกด้วย

อภิปรายผล

รอมแพง เป็นนักเขียนที่ได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทตัวละครได้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ สถานภาพมาโดยกำเนิด ซึ่งเป็นสถานภาพที่สังคมเป็นตัวกำหนด กล่าวคือ สถานภาพบุตรชายและบุตรสาว สถานภาพพี่ชาย สถานภาพครอบครัว ได้แก่ สถานภาพบิดาและมารดา และสถานภาพคู่รัก สถานภาพสังคม ได้แก่ สถานภาพไพร่ และสถานภาพขุนนาง สถานภาพที่กล่าวมาข้างต้น รอมแพงได้นำเสนอผ่านตัวละคร ทั้ง 4 ตัว คือ ตัวละครสำคัญฝ่ายชาย ได้แก่ หมื่นสุนทรเทวา และหมื่นมหาฤทธิ์ ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง ได้แก่ เกศสุรางค์ และพุดตาน

จากสถานภาพและบทบาทที่ปรากฏในตัวละครสำคัญผู้ประพันธ์ได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทของตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงโดยมีสถานภาพที่แบ่งออกเป็นสถานภาพมาโดยกำเนิด สถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติรดา เบ้าคำ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายใน นวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ กล่าวไว้ว่า สถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และ สถานภาพที่ได้มาภายหลัง โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน กล่าวคือ ด้านวงศ์วาน ความเป็นมาและด้านสถานภาพทางชนชั้นทางสังคม สถานภาพด้านวงศ์วาน ความเป็นมา ได้แก่ สถานภาพเป็นหลานชายมีบทบาทเชื่อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่ และให้ความเคารพแก่ผู้ใหญ่ สถานภาพเป็นพี่น้องกัน โดยมีบทบาทในการให้ความรักความอบอุ่น เอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สถานภาพทางชนชั้นทางสังคม คือ สถานภาพขุนนาง (หม่อมราชวงศ์) บทบาทการเป็นสุภาพบุรุษ บทบาทการรักษาเกียรติวงศ์ตระกูล

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญในนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิตของรอมแพง ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทตัวละครสำคัญฝ่ายชาย ที่ทำให้เห็นถึงผู้ชายในสังคมไทยที่ดีควรเป็นอย่างไร คือ เป็นสุภาพบุรุษที่เพียบพร้อมด้าน ฐานะ การศึกษา อาชีพการทำงานที่ดีและมีความเป็นสุภาพบุรุษทั้งกิริยามารยาท วาจาสุภาพอ่อนหวาน และเป็นคนรักเดียวใจเดียว ตัวละครสำคัญฝ่ายหญิง ทำให้เห็นถึงผู้หญิงในสังคมไทยที่ดีไม่จำเป็นต้องมีรูปลักษณ์ที่สวยงาม เห็นได้จากตัวละครเกศสุรางค์ เกศสุรางค์เป็นผู้หญิงที่มีรูปลักษณ์ภายนอกไม่สวยงาม แต่มีจิตใจที่เมตตาต่อผู้อื่น เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นสุภาพสตรี เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความเป็นผู้นำและเก่งรอบด้าน ดังนั้นผู้ประพันธ์จึงได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทตัวละครฝ่ายชายและผู้หญิงผ่านมุมมองตัวละครสำคัญทั้ง 4 ตัว ได้แก่ หมื่นสุนทรเทวา หมื่นมหาฤทธิ์ เกศสุรางค์ และพุดตาน

กล่าวโดยสรุปว่า นวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิต ของรอมแพง มีสถานภาพและบทบาท ตัวละคร โดยแบ่งเป็น 3 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพมาโดยกำเนิด สถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล โดยนำเสนอสถานภาพตัวละครสำคัญบางตัวให้มีสถานภาพที่แตกต่างจาก ตัวละครอื่น ๆ คือ สถานภาพเป็นไพร่ และสถานภาพขุนนาง ซึ่งสร้างความโดดเด่นของตัวละครสำคัญผ่านสถานภาพทางสังคม ซึ่งทำให้เห็นถึงสังคมในสมัยอยุธยาที่มีความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้าระหว่างประเทศ และยังทำให้มองเห็นสถานภาพและบทบาทของตัวละครสำคัญฝ่ายชายและฝ่ายหญิงใน

ผลงานของรอมแพงที่สะท้อนให้เห็นว่าสภาพสังคมไทยในยุคอดีตเป็นปัจจัยที่ทำให้สถานภาพและบทบาทของตัวละครของผู้ชายและผู้หญิงนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนถึงยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวรา เบ้าคำ. (2559). *ศึกษาศถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจุฑาเทพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนชิตา หนูแก้ว. (2562). *กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาในนวนิยาย ของรอมแพง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รอมแพง. (2561). *บุพเพสันนิวาส*. กรุงเทพฯ: แอปป์ บานานา จำกัด.
- รอมแพง. (2562). *พรหมลิขิต*. กรุงเทพฯ: แอปป์ บานานา จำกัด.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544). *ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิภาพ คัญทัพ. (2562). *ตัวละครสำคัญในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง บุพเพสันนิวาส ของรอมแพง : การพินิจเชิงจิตวิทยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สุพัทธา สุภาพ. (2516). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- อรรถพร ทองบันเทิง. (2560). *วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของรอมแพง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.